

כפפות מאת נורית זרחי

פרשנות הטקסט הספרותי:

בחרתי לדון בעבודה זו בשני שירים קצרים מתוך היצירה *כפפות* שהיא מעין סיפור בחרוזים על אהבה ועל הקשר בינה לבין הדימוי העצמי. הסיפור בנוי כמחזור שירים פנטסטיים, חסרי כותרת, המספר על נשף ריקודים של השועלים בלילה קר ביער, שהוא אירוע דמיוני, מעין חלום. מרת שועלה המכונה לאורך כל היצירה "נחמדה" יושבת בפניה ומחכה לבן זוג מתאים אתו תרקוד בנשף. היא בררנית מאד ולא נענית לכל אחד ולבסוף, מזמין אותה מר שועל המכונה לאורך כל היצירה "מהולל" והיא נענית לו. הם יוצאים במחול, שניהם עוטים כפפות, כמו כל משתתפי הנשף שעוטים כפפות אך לא נעליים ורוקדים יחפים. אלא שלמרבה הצער והאימה של השועלה היא מגלה שבכפפה שלה יש חור דרכו בולטת ציפורן לא גזוזה שדוקרת את בן זוגה מעת לעת בזמן הריקוד. למרות הפגם שנראה לה נורא, מר שועל המהולל לא מוותר עליה, ומגלה כי גם לו יש ציפורן כזו בדיוק החודרת את כפפתו. בעיניו אין זה פגם כלל וכלל. בסופו של דבר הסוף טוב והם נשארים יחד לאחר שכל אחד מהם קוצץ בשיניו את הציפורן המפריעה. כך הם מסלקים את האלמנט הפרובלמטי, מתגברים על הקושי ומגשימים את אהבתם. בתוך כך, מקבלת השועלה שיעור בשיפור הדימוי העצמי והבטחון החברתי וגם לומדת שלהיות מאד בררנית- לגבי עצמה ולגבי אחרים, אינה גזירת גורל ואפשר גם אחרת. השירים בהם בחרתי כמייצגים את היצירה *כפפות* הם: א. השיר המשמש נקודת מפנה דרמטית בו מרגישה השועלה המיואשת שכל רצונה רק להסתלק מהנשף בגלל האצבע הדוקרת שמזדקרת מכפפתה אותה אין היא מצליחה להסתיר. ב. שיר הסיום בו הסוף טוב ובני הזוג מתגברים על הקושי לאחר שהשועל מראה לשועלה שאין הפגם כה נורא ושלא כדאי בגללו לוותר על האהבה ועל דברים טובים בחיים בכלל. להלן שני השירים. היצירה במלואה מצורפת בנפרד.

שיר מס' 1

שיר מס' 2

שועלה נחמדת עיפה,
הנה דקרה כבד את עצמה,
ויש לה בתם דם על הכפפה.
לפתע חשך משתרר,
מאחורי הצמרות הירח מסתתר.
מרת שועלה נחמדת בצד עומדת,
מבישת.
שלעולם לא יחזור האור,
בלבה היא מבקשת,
או לפחות עד שתחמק מְאֵן
ואיש לא ידע,
שפעם היתה פה שועלה נחמדה.

תאום רחבת הרקודים בלה מוארת,
בבהירות פזאת עד שנתן לראות
קצה של זרד.
בין הפרחים רעדה עוברת,
ומר שועל המהלל קד קדה:
"גברתי, האם יהיה זה לכבודה
לרקוד אתי?"
"אהממ," עונה שועלה נחמדת ונאנחת,
"אכן מר שועל המהלל
הוא בחירה מצליחת."

ברובד הגלוי מדובר כאמור באהבה שאחד מבני הזוג מתקשה לממשה בגלל דימוי עצמי נמוך, ביישנות וחוסר בטחון עצמי המשולבים עם פרפקציוניזם וחוסר יכולת להכיל מגבלות. השועלה הבררנית שקשה לה למצוא בני זוג כי היא פרפקציוניסטית, תופסת את הקרע בכפפה כאסון שמחריב את שלמותה וימנע ממנה להפוך לבת הזוג של השועל המהולל שהוא מן הסתם מושלם כי הוא "מהולל" אולי אף סוג של סלב. אבל השועל מאידך לא חושב עצמו מהולל, ולא רואה בפגם שבכפפה אסון והוא גורם לשועלה לשפר את הדימוי העצמי שלה ולשים את הפגם בפרופורציה, ומוכיח לה שאפשר בכלל להיפטר ממנו בקלות. הוא גם מוכיח לה שהוא אוהב אותה ושבעיניו היא בת הזוג המושלמת, בלי קשר למה שיחשבו עליה או למה שהיא חושבת על עצמה.

כמו רבות מיצירותיה של זרחי לילדים, וכפי שחוקרים מציינים במקורות שקראנו בקורס, הסיטואציות האנושיות בהן היא עוסקת גם ביצירה זו אינן ייחודיות לילדים בלבד, ויש הרואים קשר בין עובדה זו לבין קורות חייה של זרחי. כידוע, נתייתמה זרחי בגיל חמש מאביה ועברה עם אמה לקיבוץ גבע, שם גדלה. הכמיהה לאהבה ולחום ליוו אותה מאז גם בבגרותה, ובאחד הראיונות אף אמרה שאמה לא השכילה להיות אם טובה. ילד שגדל בתנאים כאלה, ובמיוחד בחברת הילדים הקיבוצית כ-"ילד חוץ" מפתח רגישות רבה לדימויו העצמי. כל סטייה מההתנהגות המצופה על פי המוסכמות החברתיות נתפסה כאסון, ואף גרמה לפעמים באמת